

שימוש במעון עולים על-ידי זוג ישראלים -
הצעה לסדר היום של חבר-הכנסת יהודה בן-מאיר

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני מתכבדת לפתוח את הישיבה ומברכת את אורחינו ממשרד הקליטה וממחלקת העלייה.

על סדר היום שלנו הצעה לסדר היום של חבר-הכנסת יהודה בן-מאיר, שהועלתה לדיון ב-15 באוגוסט 1974. לצערי, לא סיפלנו בנושא זה כמועד מפני שבאותו זמן הוא היה בטיפולה של הסוכנות וחכימו עד שיסתיים הדיון. הבידור נסתיים במתן פסק-דין, העומד לרשות חברי הוועדה שירצו לעיין בו.

אני מציעה שהיום נשמע את דבריו של חבר-הכנסת בן-מאיר ונסכם את הדיון, כי העבודה העיקרית נעשתה כבר על-ידי הגורמים הנוגעים לעניין.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יהודה בן-מאיר.

י. בן-מאיר:

כפי שציפנה יושבת-ראש הוועדה, הנושא הועלה במליאת הכנסת לפני זמן רב, סיר

עם גילוי וכאשר היה אקטואלי.

היה כאן מקרה מיוחד וקיבלתי דעתה של יושבת-ראש הוועדה, שיש מקום לא לקיים דיון בוועדת העבודה כאשר מתנהל דיון פרה-משפטי במסגרת המערכת הפנימית של הסוכנות, מפני שהוא עלול להשפיע, ולכן נדחה הדיון בנושא. כתוצאה מעובדה זו סוכל העניין מחוסר האקטואליות שלו.

ברשותכם, אעמוד על מספר בקורות שהביאו אותי להעלות את העניין במליאת הכנסת, שהחליטה, בניגוד להצעת הממשלה והשר ובתמיכתן של כל הסיעות בכנסת, להעביר את הנושא לדיון בוועדה ולא להסירו מסדר-היום.

כאמור, אעמוד על הנקודות אשר הניעו

אותי להעלות לדיון נושא זה.

(1) המקרה כשלעצמו והשלכו היו באופן

כללי על הציבור.

(2) התגובה, וזו הנמורה החמורה ביותר,

של הנהלת הסוכנות למקרה זה.

(3) האוירה הכללית הקיימת בנושא זה

במחלקת העלייה של הסוכנות.

אשר לאספקט הראשון: אנחנו חיים כיום במדינה בתקופה בה מה שנדרש מהציבור הוא מעל ומעבר למה שאנחנו היינו דגילים לו, ומה שיידרש ממנו עלול להיות עוד מעל לזה. העול המתחייב-טוראלי-כלכלי הוא, כבר מאד ולצערכו אין סימנים שהוא ילך ויורקל. העם בארץ מוכן לשאת בעול זה ואפילו בכבד מסנו, בתנאי שישתכנע שבחברה שלנו העניינים הם בסדר, שהחברה שלנו יותר טובה ולפחות לא פחות טובה מחברות אחרות. מפי פשוטי עם נשמעים דברים כמו: אין דבר, אנחנו נתגבר, ויחד עם זאת אתה יכול לשמוע גם שאלה: כל התופעות של השחיתות, ההולכות ומתגלות, מאיפה הן הגיעו אלינו?

לאחר שהעליתי לדיון את הצעתי במליאת

הכנסת פנו אלי מספר אנשים ואמרו לי שלדעתם לא צריך הייתי להעלותה. אמרתי להם שאני סבור שעשיתי נכון, מדוע? - אנחנו חיים בתקופה בה קיימות בעיות של שיכון. יש זוגות זעירים, שכל אחד מאתנו מכיר אותם, שאינם נישאים מפני שאינם יכולים להשיג דייה או שהם נישאים וסובלים מתנאי דיור גרועים, ויש בעיה של שכונות עוני, דיור פגום וכו', ועניין זה רגיש במיוחד. נשמעו גם טענות, אחרים שהעליתי את הנושא, שאם מדובר כאן על בזבז כספי ציבור, הרי יש בזבזים גדולים יותר. רבותי, אולי במקרה זה היה בזבז של פרוטות, אולי הדייה שניתנה לזוג הישראליים הייתה ריקה, אבל בשום פנים ואופן אין בכך כדי להסביר לזוגות זעירים הנאבקים לשיכון, שמי שאביו עובד בסוכנות יכול לקבל דייה בקלות רבה.

המדינה צריכה להסגיר שכל אזרחיה שוויים,
יש קריטריונים שכל אזרחי המדינה צריכים לעמוד בהם ואם יש קשיים - הכל
נושאים בהם ואין אפליה לטובה. אם יש מקרה אחד של אפליה שנתגלה, מי
יודע כמה לא גילו?

אני רואה את המקרה הנדון בחוטרך לא
בגלל הפסד כספי שנגזם למדינה עקב העובדה שדידת עולים נמסרה לישראלים,
אלא כשאינן פרוספריטי לא יתכן שתהיה פרוטקציה, ובתקופה הזוכהית צריך
שנהיה זהירים שנעתיים כי כל חריגה חותכת נמוראל הציבור.

גם תגובתה של הנהלת הסוכנות, כפי שנאה
לידי ביטוי בעתונות, למקרה זה היתה בלתי נאותה. בזמנו ראיתי את
הסרט "סרפיקו" וקראתי גם את הספר. זה סיפור אמיתי על שוטר במשטרת
ניו-יורק, שזה שמו, אשר לחם בגד השחיתות במשטרת ניו-יורק. הספר
מתאר את מלחמתו של השוטר בגד שיטת התשלומים והשוחד.

ח. שמעוני: קשה להגיד שהוא הצליח במלחמתו.

י. בן-סאיר: הוא התפטר, אבל הוא זעזע את הציבור.
היה אמנם מפקח שהיה מוכן לעזור לו
אבל בסופו של דבר הוקמה ועדה. השוטר הזה מגיע עד למפקח הכללי של המשטרה,
אשר שומע אותו אבל איננו מוכן לעשות דבר לשנות את המצב. בסוף הסרט,
כאשר השוטר מופיע לפני הוועדה, נוסח ועדת אגרנט שלנו, הוא אומר: רבותי,
האשם בשהיתות אינם שוטרי המקור או הקפטנים הלוקחים שוחד. האשם מוטל
על היושבים למעלה, אשר יודעים מה המצב ואינם מוכנים לעשות דבר לשנותו.
לדעתי, תגובתם של היושבים למעלה היא החשובה ביותר.

במקרה שאנחנו רוצים בו נתגלתה הפרשה
על-ידי עתונאי, שאני מברך אותו על כך, שהיה בבחינת "כלב שמירה" אלא
במקום שהתגובה המצופה של הנהלת הסוכנות תהיה: צבדוק את הדברים ונברר
מה אמק בהם, היתה תגובתו של מנהל מחלקת העלייה, לדברי העתונאי, "אל
תבלבל את המוח עם השקרים שלך". ומנהל המחלקה הוסיף על כך וסיפור: "בא
אלי אדם עם הסיפור הזה וזרקתי אותו מן המשרד שלי". אילו במקום תגובה
כזו היתה באה בדיקה והיה מתברר שלסיפור אין שחר, כי אז אפשר היה
לטעון בגד העתונאי על הוצאת דיבה, אבל לא כך היה.

יתר על כן, התקיים כינוס של עובדי
מחלקת העלייה, ולפי דברי העתונות, במקום לדבר על שורש הרע דיבר מנהל
המחלקה על ההדלפות, שבהן את שורש הרע. המעשה הוא קצת רע, אבל
עיקר הרע הוא בהדלפת סיפור המעשה.

רבותי, הסוכנות עוסקת בדברים רגישים.
אני מבין שיש קשיים אבל דווקא לכן צריך להקפיד שבעתיים ובמיוחד בדברים
העליונים. צריכה לשדור אזהרה שיש רצון אקטיבי לשמור על טוהר המידות.
לדעתי, טוהר המידות לא פחות חשוב מן ההצלחה. חשוב להיות יעיל וטוב
להיות בשדור אבל צריך להיות ישר כדי שהצדק יעשה ויידאח. לכן התפלאתי
על התגובה מצד אנשי הסוכנות. לא חשבתי ואיבני טבור שזו התגובה שצריך
היה לצפות לה.

יש לי קשר עם עולים ובחלק גדול מפגישותי
אתם אני מגן על הממשלה בזכח הטענות שלהם, ותאמינו לי שזה קשה לי.
יש ואני אומר להם: אלמלא היינו נותנים לכם זכויות - כי אז לא היו לכם
טענות.

נודמן לי לצדוק חלק מן הטענות הנשמעות
מצד העולים והתברר שהן נכונות. השליחים בחוץ-לארץ אומרים להם דברים
שאינם מתקיימים פה. כאן עלי להדגיש, כי איבני חסיד של מתן זכויות,
אני סבור שעליהם איבנה פונקציה של זכויות. אבל לא יתכן שאדם ישמע
דברים אחדים ואחר-כך יתברר שהם אינם נכונים, כי יש כאן הטעיה.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: זה לא שייך לענין שעלינו לדון בו.

י. בן-סאיר: אני מבקש להתריע. הטענות על פרוטקציוניזם
נשמעות מפי עולים רבים.

אנחנו חיים בתקופה בה יש צורך בקיצוצים גדולים. אני סבור שהממשלה צריכה להיות הראשונה לבצעם ורק אחר כך היא תהיה זכאית לפנות לציבור. נדמה לי שהרוח הזאת עדיין לא הגיעה לסוכנות, ובמיוחד במה שנוגע לנושא העלייה. הייתי רוצה לשמוע אם נעשה משהו במסגרת הקיצוצים של המספרות לחוץ-לארץ של עובדי הסוכנות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: זה לא שייך לענין שאנחנו דנים בו.

י. בן-טאיר: מה נעשה בענין הקליטה כדי שיהיו קריטריונים ברורים ובהירים שינהגו לפיהם. אני מדבר על קריטריונים גלויים לציבור כדי שיקפידו עליהם ומה נעשה כדי לשכנע את הציבור שהכל נעשה לפיהם.

ע. נרקיס: קודם כל כמה דברים לגופו של הענין: קרה מקרה - חבל שהוא קרה. שמעתי הנוקד מישהו שאמר כי אנחנו גלגלי הצדק מתגלגלים לאט. היה מקרה שזוג ישראלי יתגורר במעון עולים, הזוג פונה כשיתברר שזה נכון. במקרה זה הצדק בוצע מיד, נוגע שהיה ברור לי שאכן הזוג גר בבית-מילמן.

ס. גז: כמה זמן הם גרו שם?

ע. נרקיס: כחודשיים. אין ספק שהעובדה היא מצערת אבל יחד עם זה הבטתי סביבי לחפש איפה מתקנים עוולות מיד ובזריזות כזו. אני רוצה לקבוע שמקרה זה תוקן מיד.

מכיוון שהמקרה קרה במחלקת העלייה והקליטה של הסוכנות לא מצאתי את עצמי מוטמך לדון בו ולשפוט בו, אינני שופט ולא עורך-דין וסי אני שאספל בו, הנושא הועבר למבקר הסוכנות אשר שקל, דן והחליט להעבירו לבית-דין שמעתי, ולפניו הועמדו לדין שני המעורבים במקרה. מר אשר, בהתחשב בשירותו של הנתבע, כפי שנאמר בפסק-הדין, קיבל עונש התראה. לגבי השני יש פסק-דין מפורט, הנמצא אצל יושבת-ראש הוועדה. בפסק-הדין נקבע, כי הנתבע, מר ורד, יורד לתפקיד של סגן מנהל המחלקה. על פסק-הדין חתומים שלושה שופטים. כאמור, פסק-הדין הומצא ליושבת-ראש הוועדה והמעורבים יכולים לעיין בו.

כאמור, אינני מבקר הסוכנות, עשיתי מה שמצפוני הורה לי לעשות ומבחינת גלגלי הצדק הענין נגמר.

יושב-ראש ההנהלה החליט שכאשר מדובר בחריגים - תקבע בהם הנהלת הסוכנות. לדוגמה, פנו אלינו מתנדפי אסתר הרליץ ובקשו מאתנו לספק להם אפשרות לגור בקריית-שמרונה, מעלות, דימונה ובמקומות אחרים שיש בהם מרכזי קליטה. בקשתם הובאה לפני ההנהלה שאשרה אותה. לאחר מכן, בעקבות פסק-הדין, הוחלט שייכתבו קריטריונים לחריגים.

כאן אני רוצה להעיר ולציין שמי שעוסק בקליטה עוסק בדיני נפשות, כי אין לך פתרון אחד שישווה לשני ומטפיר החריגלים, לדעת, עולה על מספר המקרים שאינם חריגים. לדוגמה: במבשרת ציון יש מרכז קליטה מפואר, יש שם דירות של ארבעה חדרים והיה לקו מקרה של זוג הורים ובן ושאלנו את עצמנו איך נוכל לתת דירה של ארבעה חדרים למשפחה בת שלוש נפשות? ובענין זה יש הוראות ברורות. נאמר לנו כי האשה היא בהדיון ואולי יש בכך פתח להקלה וחדירה. אני מספר זאת כדי שתדעו שאין כמעט מקרה שאין הוא מבחינת חריג. כאמור, ביקשנו מן האשה אישור רפואי, היא המציאה אותו ולפי הוראות משרד הקליטה המשפחה זכאית להחשב כבת ארבע נפשות החל מן החודש הרביעי להריונה של האשה. אם כן, ההגדרה מה הוא חריג היא לא פחות קשה מהגדרות אחרות שעליהן נפלו מסלולות.

ועוד מקרה: הגיעה אלינו צעירה אמריקאית מניו-יורק. בגלל סיבות שלה עלתה ארצה ובאה לאילת וקבלה דיוור. היא גישה למקומי אשר כעבור זמן השתלט על הדירה והוציא את הצעירה האמריקאית - אשתו. היא חזרה לארצות-הברית, הכירה שם ישראלית שהוא חצי-יורד או רבע-יורד והזרבה אתו ארצה והתחילה בנסיבות לקבל את דירתה. אבל מכיוון שעברו שנתיים מיום עלייתה לראשונה אין לה יותר זכויות של עולה מה גם שנעלה הוא ישראלי. היא התחננה שנעזור להם. יכולתי להשיב בשלילה - ואז היו חוזרים אולי לניו-יורק, ויכולתי להשיב בחיוב ולהסתכן בחריג. השבתי בחיוב, ומצפוני נקי. הבאתי מקרה זה לפני הנהלת הסוכנות.

לפעמים המלחמות הן מפגי שמקרה זה או
אחר לא נכנס בדיוק למשבצת - הוא קצת יוצא או קצת נכנס. במקרה אחד
הודיתי שטעיתי.

הסיפור שהביא חבר-הכנסת בן-מאיר על
העתונאי. לצערי, אין ברעתי לקשור לעתונאים הילה שכולה תכלת. "מעריב"
התנצל לאחרונה באמצעות ראיון. היתה לי תקווה קשה, ובסוף כל המשפטים
הם עשו את מה שעשו. החלטתי לא לבקש התנצלות ולא לתבוע לדין, אבל בא
הראיון עם "מעריב".

הי"ד ש. ארבל-אלמוזלינו:
פרט לפסק-הדין הצרוע לעניינים האישיים
אולי תציין, מבחינת האקט הציבורי, מה
הן ההשלכות הציבוריות, מה הלקחים שאתם חושבים שצריך ליישם אותם אחרי
פסק-הדין כדי לסנוע בעתיד הישנות של מקרים כאלה.

ע. נדקיס:
יש קריטריונים קבועים מי זכאי למעון.
לאחרונה הוקלו הקריטריונים האלה,
ומתגוררים בהם גם זוגות מעורבים. כאשר מדובר בחריגים - אלה מובאים
להגהלת הסוכנות. בדעתנו להוציא בזמן הקרוב הוראות ברורות למקרה של
חריגים.

ס. גז:
אנחנו צריכים לזכור שאיש ציבור חי
בחלון ראווה ועליו להיזהר שבעתים
שלא יעשה מעשה טעם, כי כל הזדקרויים מופנים אליו ומעשה טעם קטן
ביותר מתנפח מעבר לכל פרופורציה.

אני סבורה שאין כל פרופורציה בין מחול
השרים שהתחולל בארץ לבין המקרה הנדון. למעשה היה כאן מעשה חריג, שתוקן,
ובזה צריכה היתה להתחיל כל הפרשה. אינני מבינה מה ההצדקה ללינץ' הציבורי
שהיה. האיש נשפט וקיבל את עונשו האם נוסף לכך צריך גם לתלות אותו
בכיכר מוגרבי כדי לסיים את הדין? מתהלכים בארץ פושעים של ממש, שהרסו
את כלכלת המדינה והם ~~מסכימים~~ ~~בגורמם~~ כאילו דבר לא קרה. הזוג גולן נכנס
לדידה ריקה, התגורר בה חודשיים והוצא ממנה. בזה צריכה היתה להסתים
הפרשה.

הייתי מציעה לעצמנו שנישיבה זו נשים
נקודה למקרה ונחדל לעסוק בו. הנתבעים באו על עונשם, הזוג הוצא מן
המלון, ובזה נסתים המקרה. מחול השרים שהתחולל מביב העניין ניתן
היה לחשוב שאנשי הסוכנות כולם הם פושעים בשעה שרובם עושים עבודתם
כמיטב יכולתם. יתר על כן, כל המקרים הנראים כאילו הם חריגים אינם
בבחינת מעשי חריגה. בקונגרס הציוני ובמשרד הקליטה נקבע בי ~~יש~~ צורך
לעזור לבורד. אנחנו מדחיבים את המסגרת ואם נערה עולה נישאת לישראל וצריך
לעזור להם להתבסס במדינת-ישראל - מדוע שלא נעשה זאת? צריך להיות יותר
רחב לב ויותר נדיב על-מנת למשוך זוגות מעורבים שיהפכו לזוגות ישראליים.
אנחנו זקוקים לכל עולה ורוצים לדאוג בארץ עולים רבים. אני הייתי אפילו
מדחיקה לכת ומדברת על סתן זכויות עולים ליורדים חוזרים.

בן-מאיר: זה נעשה וההצלחות לא היו רבות.

ס. גז:
יחד עם זה אני מסכימה לדבריו של
מר דולצ'ין שעלינו להיזהר שמא יתקבל
הרושם שאנחנו מעודדים ירידה כדי לזכות אחר-כך בזכויות עליה. אבל
אולי לאלה שירדו לפני מלחמת ששת הימים מוצדק יהיה לתת זכויות, כי אלה
שירדו אחרי מלחמת ששת הימים קמו ועזבו את הארץ על ~~אף~~ השפע והרווחה
שהיו בה.

בן-מאיר: גם מחסור איננו מהווה סיבה לירידה.

ס. גז:
אני מסכימה אתך. מכל מקום, אני מדברת
על אלה שירדו עד 1967 ובעיקר על ילדי
יורדים שאינם אשמים בירידת הוריהם, מדוע כשהם גדלים ורוצים לחזור
ארצה לא יקבלו זכויות עולים? מדוע אומרים להם: אתם ישראלים ולא מגיע לכם?

בן-מאיר: במה מעניינים אותם? זה לא חטא להיות
ישראלי.

ג. ג. ז:

לב רחב - זה תפקידה של התנועה הציונית.
החריגים שעליהם אנחנו דנים באו על עונשם
ועלינו להפסיק לעסוק בנישול של העניין.

ה. ז. ז. ז:

כשהצעת להעביר את הנושא לדיון בוועדה
עשיתי זאת לאחר דבריו של השר רוזן,
אשר הציע להורידו מסדר היום, ולא בגלל הנושא אלא מפני שלדעתו הסוכנות
היא אוטונומית ומעונות העולים הם אוטונומיים. הוא ציין בדבריו כי התייעץ
עם היועץ המשפטי אשר קבע שהכנסת איננה צריכה להתערב בנושא זה. יצאתי
מתוך הנחה שלא יתכן לקיים בעניין זה דיון פורמליסטי כזה ושמתתי שגם
ידידי השר מספיקים תמכו בהצעת להעביר את הנושא לדיון בוועדה. כי סחר
עלול לקרות מקרה חמור יותר ועלול משהו לטעון שהדיון בו איננו שייך
למדינה. כאמור, אני מרוצה שהנושא הועבר לדיון בוועדה.

נכון, מדובר כאן בחריג קטן מאד ואי-אפשר
להשוותו למה שארע בחברת ורד או בחברה לישראל, אבל צריך לדון בכל-חריג -
קטן כגדול, כי ברגע שאין דנים בחריג זה או אחר עלול להתקבל הרושם כי
הכנסת תומכת בו. אני מרוצה מפסק-הדין שניתן.

הצטערתי צער רב, ואמרתי זאת למר גרקים,
על ההשמצות שהוטלו עליו שלא בצדק, הן לא מגיעות לא.

אני מציע שגבש לקבל את הכללים שהוצאו
לגבי מקרים חריגים; כאלה ואחרים.

ח. שמעוני:

אני סבור שהערותיו של חבר-הכנסת בן-
סאיר והצורה בהן עשה זאת הם הוגנים
ולעניין. אם היתה פסיכוזה, היתה זו פסיכוזה של העתונות, שניפחה מעשה
יוצא דופן והפכה אותו לבעיה כלל לאומית. לאחר שהמעשה נוסח היה לגיטימי
שהוא ידון בכנסת. מעשיה של העתונות ופיצרות דעת קהל בעניין זה - זה לא
היה כשורה. אילו היה מדובר במעשה מאפייני, שהעתונות שלפה אותו מתוך
חריגות רכות הקיימות בסוכנות כדי לחשוף את הדברים, זה יכול היה להיות
מעשה חיובי, אבל לא כך היה המצב לאמיתו. המעשה היה ידוע ובשיחה עם
מר גרקים הובהר שמדובר במעשה יוצא דופן לכן נראה לי שטיפול של
העתונות במקרה זה היה בבחינת התנפלות אישית. היא לקחה את המקרה,
שמה אותו מתחת לזכוכית מגדלת, ניפחה אותו מעבר לכל פרופורציה והביאה
לכך שהציבור הרחב יחשוב שכל עובדי הסוכנות נהגים מהטבות. להעמיד כך
את הדברים ואחד-כך לטעון שיש צורך שהצדק יידאג זה מעשה של מי שטובל
ושרץ בידו. לועתי, היתה כאן התנפלות אישית על ראשי מחלקת העליה,
שיתכן שלעתונות היה עניין לעשות אתם חשבונות ואני מצטער שהציבור
נגרר לזה.

דבותי, הטיפול בעליה כרוך לא פעם
בכאב עצום ובלחצים עצומים. מי כמונו יודע עד כמה אנחנו מפעילים
לחצים על פקידים בסוכנות כדי שיעשו מעשים צודקים שהם לרוב חריגים.
כאשר אנשי ציבור כמונו נפגשים עם יחידים ושומעים את טענותיהם אנחנו
שומעים שיש הצדקה להענות לתביעותיהם, אבל כאשר אלה נכנסים למערכת
הכללים נמצא שהם בבחינת חריג, כי אחרת הם היו מקבלים ובאים על סיפוקם
בלי התערבות שלנו. יש כאן מערכת מסועפת של צווים וכללים ויחד עם זאת
אין כאן דבר שלם שאפשר לתכנן אותו באופן פאסטורלי. מדובר בעליה ובעולים
של יום יום וקשה להיסנע מחריגים. יתכן שהמקרה שאנחנו דנים בו לא צריך
היה לקרות, ואולי שום עכשיו מסנהל מחלקת העליה שהוא מצטער על שהוא
קרה, אבל התמונה לפיה נצטיירה הסוכנות ועובדי הסוכנות בפני הציבור,
כאילו יש שם אנשים שידיהם אינן טהורות - זה לא שירות לעניין.

ועוד: לא פעם אנחנו שומעים הערות בוטות
של ראשי הסוכנות על משרד הקליטה ועובדי הסוכנות. אני חושב שאין זו
הדרך הנכונה לגבי ציבור שבדרך-כלל וברוב המקרים עושה עבודה טובה,
יפה ומסורה ועלול לקרות שמישהו מקרבו טועה ושובה. ברור שכאשר מנפחים
דברים ומגדילים אותם מתחת לזכוכית מגדלת הם נראים נוראים. אין ספק
שצריך להיסנע ולשנות וצריכה להעשות פעולה כדי להכניס את שלבי הטיפול
למסגרות מתאימות ונאותות אם כי אני משוכנע שגם אז, אם ירצו ויחפשו,
יימצאו חריגים, כי לא יתכן שבעניין זה של עליה נהג לפי ספר תקנות
יבשות. אנחנו צריכים לקבוע נורמות ולתקן עוולות בלי להעכיר את האווירה.

גדאה לי כי הבידור שלנו היום מכניס ומחזיר את הדברים לפרופורציה כזו שיתבדר שהענישו את מי שצריך היה להעניש ואין כאן פשע שפשה בקרב עובדי הסוכנות.

א. ליני:

אני מבצל הזדמנות זו כדי להשמיע באזני עצמנו וברי ביקורת. אני מודאג מאד מהאווירה השוררת בכנסת, בקרב חברי הכנסת ובעקבות זה בציבור הרחב. לעתים קרובות הדבר החסור הוא שהכנסת נגזרת אחרי האווירה בציבור הנוצרת באמצעות העתונות. סבה נפשך. נכון שאנחנו עדים בשנים האחרונות לתופעות חסרות מאד של שחיתותיות בקנה-מידה של מאות מיליונים. אין לי ספק שאנחנו, כנבחרים העם, צריכים להורות את המערך לביעור השחיתות הזאת עם הסקנת מסקנות נגד האחדאים, אם הם נושאים באחריות לשחיתותיות האיומות האלה של עשרות ומאות מיליונים. אני משוכנע שכולנו חרדים לתופעה הזאת של שחיתותיות אבל, לדעתי, אין שום פרופורציה-בין אותה מערכה צודקת שכולנו היינו רוצים לראות אותה במגמה שהיא תקדם אותנו להכרעה וכיין האווירה האוטללה שהיתה מסביב לפדשת הזוג גולן. נכון, דין פרוטה כדין סאה אבל לאו דווקא. מכאן ועד אופירת הליניץ - המרחק נמצא עצום.

אני מציע שהוועדה תצא בקומפניקט שיצביע על חוסר הפרופורציה, על-אף הביקורת שלנו לפדשה, ויצויין בו כי התרשמנו מהנכונות לפעול ומהפעולה המיידית שננקטה על-ידי העומדים בראש המשרד. אני מניח שקומפניקט כזה יהיה בבחינת מורה נבוכים במסגרת הכנסת.

ברשותכם, הערה אישית למר נדקיס. אני מכיר את פעילותו בעבר ומוקיר אותה. אני יודע על הרוח והתנופה שהוא הכניס לסוכנות בהכנסו לתפקידו הנוכחי. רצוני להגיד לך עוזי נדקיס: אל נא תיפול ברוחך, לא מהפסיכוזזה של התחרות בין העסקנים והעתונאים לגילויים שונים, תשאני אומר שאתה צריך להיחלץ חזק ברוחך כוונתי בעיקר נוכח האווירה בתוך מסגרת הסוכנות בעת האחרונה. אילו היה נוכח כאן מר פנחס ספיר הייתי אומר את הדברים בפניו. אני חושב שמר נדקיס ראוי לכך שמר ספיר יידע להוקיר את מעשיו. אנחנו צריכים לעשות הכל כדי שמר פנחס ספיר יידע את ההערכה שאנחנו חשים לעוזי נדקיס. כאמור, אילו מר ספיר היה נוכח אתנו כאן הייתי אומר את הדברים ביתר חוזק, כי גיליתי כמה סימנים מדאיגים בענין זה.

י. ז'א. אמיר:

מי שעובר - עלול לטעות. איש ציבור שתפקידו להחליט עלול לשגות אבל השאלה היא כמה פעמים הוא שוגה. אם המאזן הוא לשלילה ומספר הטעויות רב - צריך להחליפו.

אשר לענין הנדון: כל נסיון של פגיעה בעליה ובסוכנות יש בו ערעור יחסה של האוכלוסייה כלפי העליה וכל הכרוך מסביב לקליטתה. אני סבור שכאשר מתגלה חריג, קטן או גדול, צריך לטפל בו מיד. בצדפתית יש פתגם האומר: גונב ביצה - גונב שור. בכל חריג צריך לטפל ולתקנו במהירות.

צריכה כאן העובדה שהעתונות התלבשה על הפרשה. על מה היא לא "מתלבשת"? אפשר להגיע כמעט למסקנה שמי שקובע את דעת הקהל ומעצב אותה היא העתונות.

אני סבור שכל פגיעה בנושאי הקליטה והעליה היא פגיעה ישירה בעם ישראל. למדנו לדעת, בעיקר אחרי שתי המלחמות האחרונות, שכל תוספת של כח אדם למדינה צריכה להיות מבורכת כי זו משימה לאומית ראשונית, על אף כל הקשיים הכרוכים בהגשמתה.

העובדה המפתיעה אותי והמדאיגה אותי היא שמכל כיוון, משמאל ומימין, וממזרח וממערב, מדברים על שחיתות. בכל מקום מדברים על שחיתות גדולה יותר ועל שחיתות קטנה יותר עד שנדמה שנתחיל לגשום שחיתות ולהקיא שחיתות. יש שחיתות הדבה יותר גדולות במקומות אחרים, אין ספק שצריך להלחם בהן, אבל במקרה של פדשת גולן לא הייתי משתמש במלה "שחיתות" אלא הייתי מדבר על אי-סדרים שצריך לתקן אותם מיד.

ברשותכם, אנצל הזדמנות זו כדי להגיד משהו על עבודת הסוכנות. אין זה נכון שהשליחים בחוץ-לארץ מבטיחים לעולים הבטחות שאין בהן סמך, ההיפך. המדיניות בגקוטה כיום, לפחות בשנתיים האחרונות, היא לספר את האמת על מדינת ישראל עד כדי כך שלפעמים סיפור האמת מדתיע מפני עליה. בכלל, יש לנו כנראה נטייה לקיצוניות לכאן או לכאן וזה לא טוב, בשעה שצריך לשמור על איזון. אני סבור שהשליחים אשר תפקידם לספר את האמת על צורת הקליטה, על בעיות עבודה ובטחון צריכים לזכור שעליהם לאזן את דבריהם ושלצל יש אור וכי האור במדינה הוא גדול. במסך 26 שנות קיומה של המדינה נעשו כאן דברים גדולים והם צריכים לבוא לידי ביטוי בסיפורי האמת של השליחים.

ואשר לדיוני הכנסת בנושא. יש לי הרושם שהופכים את בית המחוקקים הישראלי מצד אחד למחלקה לאיגוד מקצועי, מפני שכל סכסוך עבודה הכנסת דנה בו עד שהדיון בסכסוך זה או אחר נותן פרסומת ופרסטיז'ה למעורבים בו, ומצד שני הופכת הכנסת להיות בית-דין. לדעתי, אין כל סיבה שהכנסת תרון בכל מקרה של שחיתות, קטנה או גדולה. אין כל סיבה שהכנסת תהפך להיות במת ויכוח ודיון על אי-סדר במקום זה או אחר. לבית המחוקקים צריכים להיות מובאים עניינים כאשר מובא בעניינה וראסטית על חוקים.

במקרה שאנחנו דנים בו צריך להגיע למסקנות מדתיעות וקביעת פיקוח שהוא יסוד המינהל המודרני, כי בלי פיקוח מלמעלה עד למטה אין שליטה ואם אין שליטה - יש חריגים.

ח. שמעוני: אז תישמענה תלונות על ניפוח של המנגנון.

י. ז. אמיר: כשיש שליטה - יש פחות מנגנון. יש מנגנון כשאינן ארגון אבל זו בעיה אחרת.

רצוני לומר לחבר-הכנסת בן-מאיר כמה משפטים שלא בהקשר לנושא הנדון. גם אם היה נסיון להחזיר יורדים למכורתם, והוא נכשל, אני חושב שצריך לנסות שנית. אני מקבל את עמדתה של חברת-הכנסת מטילדה גז, שלכל אלה שעזבו את המדינה, מכל סיבה שהיא, לפני מלחמת ששת הימים, צריך להינתן עידוד לחזור. כשהייתי בקנדה, לפני כשנה, נוכחתי לדעת שיש שם מאות יורדים המוכנים לחזור. הנעיה המרכזית העומדת לפנייהם היא לא עבודה אלא דיור. אני סבור שניתן להמליץ לפני משרד הקליטה והסוכנות שיעשו נסיון, במסך שנתיים - שלוש, להחזיר את היורדים בתנאים סיוחדים. אלה אינם זקוקים לשלבי קליטה ראשוניים, ונדמה לי שצריך אופי מיוחד לרדת ולעזור את הארץ בשניה.

י. בן-מאיר: מי שיורר בפעם הראשונה עלול לחזור ולרדת פעם שניה ושלישית.

י. ז. אמיר: אם אנחנו רוצים ברבנות עולים שיבואו אלינו ואם אנחנו רוצים בסועמדים לשירות במילואים, אני סבור שאנחנו צריכים לעזור להחזיר את היורדים ולחזק את ידה של הסוכנות שתפעל להגדלת האוכלוסיה היהודית בארץ למיליון הרביעי, ויש מקומות שאפשר לישב אותם בעולים ובחוזרים: הגליל, הנגב, סביבות ירושלים ומקומות אחרים.

א. אנטבי: אני סבור שלא יהיה נכון אם ננסה לראות את החריג, אם כי הוא קטן, ולהראותו כאילו לא ארע כאן דבר. אין זה מתפקידה של ועדת כנסת לתת ליגליזציה לענין או להשמיע דברים שיהיו בגדר שהנה בית-המשפט קבע ופסק ודי בכך. התקופה בה ארע המקרה שאנחנו דנים עליו היתה תקופה בה שרר מחסור בדיור לעולים ופרשת הזוג גולן עשתה לה כנפים. אני רוצה להזהיר את עצמנו שבמסקנות שלנו לא נדבר על פרופורציות. מתפקידנו לטפל בכל מקרה לגופו ולהטיב מסקנות ענייניות.

מר ספיר סבור שטוב יעשה שר הקליטה אם יזמין אליו עולים שיש להם בעיות. אני חושב שבשיטה זו אי-אפשר לעבוד, כי אז תיעשינה שגיאות רבות.

כיושב-ראש הוועדה לפניו הצביע אני
מקבל גם עולים וכשאני מגיע למסקנה שצריך לפתור במהירות בעיה זו או
אחרת מסתבר שאם יש רצון לפתור מיד ובמישרין - אפשר לטעות.

אני מבורר שמחובתה של ועדת העבודה לדון
בנושא שלפנינו ולהסיק מסקנות ענייניות. לא לדבר על חוסר פרופורציה ולא
על דיספרופורציה אלא להניח מסקנות למען יראו ויזהרו מחריגים להבא.
אם ניתן ליגליזציה למקרה הנדון אני חושש שהיא עלולה להיות גם למקרים
בעתיד.

א. סויאל:

אני מרוצה שאני יכול להגיד כאן דברים
שחיפשתי להם במה. קיים בכנסת מעין ציד
של הצעות לסדר-היום. אני חושב שעל-ידי-כך אין משרתים את העניין, יותר
מזה: לא רק שלא משרתים את העניין אלא להיפך, יוצרים אווירה שאיננה
רצויה. לצערי, לא רק שבאווירה הנוצרת אין כדי לפתור בעיות ולבער
נגעים בחברה אלא מתקבל הרושם כאילו כל המדינה מושחתת. אני מכיר כמעט
את כל מדינות אירופה ומדינות אפריקה. אני משווה את עצמנו למדינות
המתקדמות של אירופה ולדעתי המדינה שלנו היא אחת מן המדינות שהפקידות
הבכירה שלה והשרים שלה עומדים על רמה מוסרית גבוהה. אנחנו רוצים להיות
עם סגולה ואם אנחנו נתקלים בתופעות של חולשה בחברה - יש להוקיע אותן
אבל מכאן ועד ליצירת אווירה של-סזוכיסטים המרחק הוא גדול. נדמה לי שאנחנו
קצת סזוכיסטים.

אשר לזוג גולן: אני מכיר את ורד ויכול

להעיד שהוא אדם ישר.

הוא דאג לילדיו.

י. בן-מאיר:

אל תדון את חברך עם שתגיע למקומו.

א. סויאל:

אני עומד במקומו כל יום.

י. בן-מאיר:

אינני מצדיק את העניין ולפיכך אנחנו

א. סויאל:

מבקרים. אני מבורר שבמקרה זה היתה
"קצת התחלקות" ויש לגנות את המעשה אבל, כפי שנאמר כאן, נדמה לי שהגענו
לחוסר פרופורציה, הנה "תפסנו את המעשה". מעשה זה מזכיר לי פיגורות של
פושקין. יש כאן הגזמה שקשה להבינה. המעשה איננו יפה ואיננו נאה, היתה
כאן "התחלקות", צריך לשמור על פרופורציה נכונה ואל לנו ליצור אווירה
לינץ במדינה.

אני מכיר את מחלקת העליה וקרוב אליה
גם בארץ ונפגשתי עם אנשיה גם בחוץ-לארץ. כל פעם שאני עומד לנסוע לחוץ-
לארץ אני מודיע על כך למר נדקיס ואם לי יום או יומיים פנויים אני
תודם אותם לענייני המחלקה. כאמור, אני מכיר את אנשי המחלקה ויודע שהם
עושים עבודת קודש, עבודת נמלים.

מאחר ופרשת הזוג גולן בגיעה אלינו, אני
מבורר שעלינו להגיש מסקנות תוך ציון מפורש שיש צורך ביתר תשומת לב
וזהירות ויחד עם זה להגיש שהעיתונות טפלה בנושא בצורה לא פרופורציונלית.
במסקנות שלנו צריך להיות גם משפט על מחלקת העליה. חובה עלינו לציין
כי התרשמנו מיעילות עבודתה של המחלקה, ממסירותם של העובדים בה. לדעתי,
זו חובה ציבורית שאנחנו חייבים להם.

רצוני להעיד כמה הערות לדברים שנאמרו
כאן ולהביע את דעתי.

י. בן-מאיר:

נושא העליה בכללו הוזכר על-ידי חברת-
הכנסת מטילדה גז ועל-ידי חבר-הכנסת אמיר. אני יודע עד כמה חשובה העליה
כדי לישב את שכם, את הגליל ואת הנגב.

דובר כאן על פרופורציות: רבותי, כל דבר
צריך לשקול אותו במסגרת היכולת של המדינה לעשות למען כל אזרחיה. המצב
איננו כזה שיש בארץ בעיות של עולים חדשים ואין בעיות של אזרחים ותיקים
יותר, כאילו לכל הוותיקים בארץ יש כבר שיכון אנושי.

אני חושב שאנחנו נוטאים חטא גדול בכך שאנחנו נותנים הקלות לרווקים עולים הסתחנתים כאן. יש בארץ עודף של נשים. רווקה הסגיעה לכאן מחוץ-לארץ יכולה להציע לרווק הלוואה ושיכון ויש גברים במדינה שבשנים זה מהווה שיקול.

זה כנראה נכון לגבי החוגים הדתיים. א. לין:

אני מתנגד למתן פרט ליורדים, בשום מדינה בעולם אין אח ורע להטבות המוצעות. מישהו יורד לחוץ-לארץ, במילואים אין הוא משרת בשעה שכאן יושבים בחורים היוצאים למלחמות ומשרתים במילואים, מה ההגיון לתת פרט לאלה שישבו בחוץ-לארץ? מה הצדקה לכך. שואלים: מה חטא ילד שהוריו ירדו והוא מבקש לחזור. רבותי, כמה חטא ילד שהוריו נשארו כאן ולא ירדו? אני מדבר על שריון לכולם, אינני אומר שצריך להעניש את היורדים אבל אין לתת להם פרט. המדינה תיתן לכל ככל שיהיה מסוגל ללא אפליה. אני יודע שהעולים נתקלים בבעיות דיור אבל יחד עם זאת צריך לזכור שגם לוותיקים בארץ יש בעיות דיור.

י. בן-טאיר:

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: בנושא זה אנחנו דנים אחת לשבוע. חברת-הכנסת פטילדה גז עומדת להעלות בנושא זה הצעה לסדר היום.

אתה בדקת את יודע על הוועדה בראשותו של חבר-הכנסת יפה, המטפלת בשאלת היורדים. אם יש לך מה להגיד בנושא זה אתה יכול לפנות אליה.

לפי דוח הדברים של חלק מחברי הוועדה עלול להתקבל הרושם שהוועדה מברכת את י. בן-טאיר: מה שקרה.

אתה מצזים. א. סויאל:

אמרתם זאת בחוש הומור. י. בן-טאיר:

דברים אלה שלך מיותרים לאחר שראית מה מוצע על-ידי כסיכום. היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אמרתם זאת במרכאות ובחוש הומור. י. בן-טאיר:

מכל מקום עלי לציין שאם הייתה הגזמה מצד אחד, של ניפוח, כדברי אחדים מחברי הוועדה, לא צריכה להיות הגזמה לכיוון הפוך.

הכנסת איננה רק בית המחוקקים של המדינה, היא בית הנבחרים של המדינה. תפקידה לדון במה שקורה במדינה, כולל סכסוכי עבודה. הכנסת איננה צריכה לקבוע שכר דהייא איננה צריכה להיות שותף בניהול משא-ומתן קולקטיבי אבל היא צריכה לתת דעתה על האווירה הכללית.

אני מבין את כוונתו של חבר-הכנסת לין, ואני שותף לה, שהמקרה הנדון החוויר לעומת מקרים אחרים אלא שלא נכון שלא נדון לענין לגופו.

אינני מסכים לא את מר ורד ולא את ילדיו. מה פירוש שהוא "התחלק"? מה פירוש הקביעה "אל תדון את חברך עד שהצדע למקומו" במקרה זה, כשכל אחד עומד באותו מקום. הפרשה שאנחנו דנים בה היא מעשה שחיתות פרכסלאנס. לדעתי, אין כאן "מעשה התחלקות" אלא ניצול לרעה של מעמד. זה ניצול לרעה של מעמד בצורה הגרועה ביותר. זה ניצול של תפקיד לטובת הנאה אישית והאיש צריך לשאת בכל המסקנות.

אני לא הצעתי להגיד מלה מעבר למה שנאמר בפסק-הדין. אני מקבל את פסק-הדין אם כי יתכן שאולי הייתי מחסיר יותר אבל אינני מציע להוסיף על מה שנאמר בו. אינני מציע לתלות את הנאשם בכך מוגרבי. בית-המשפט קבע מה שקבע ואנחנו מקבלים את קביעתו, אבל אסור להציג את המקרה כאילו היה כאן תקר או טעות של מה בכך. כפי שאמרת, לדעתי זו שחיתות וניצול לרעה של מעמד לטובת הנאה אישית וצריך לראות את הדבר במסגרת הפרופורציות הללו.

יש להגביל בזמן הפעלה גמישה של קריטריונים, שאני מחייב אותה, אלא שכאן מדובר על חריג שאיננו שייך לענין גבחינת "מה לכהן בבית-קברות" וכך צריך לדאוג את הדברים. כאמור, אני מחייב הפעלה גמישה של קריטריונים אבל יש הנוהל בין זה ובין חריג, וכאן צריך להיות קו ברזל שאין עוברים אותו.

יש לי טענות רבות על האוירה במדינה, אבל מכאן לא צריך להגיע למסקנה ולהגיד ששני הצדדים אשמים, גם הגנב וגם השוטר. זו לא בעיה של איזון. ההצעה לסדר היום הועלתה למקרה זה. לא העליתי הצעה לסדר היום לגבי מחלקת העליה של הסוכנות. ההצעה באה למקרה ספציפי וחליפה לנו לאזן, כי מה יש לאזן - את האוירה? צריך לדבר על פסק-הדין. אנחנו צריכים להדגיש את החומרה של המקרה ולצייין שצריכה להיות הקפדה על טוהר המידות. צריך להיות ציון שיש צורך ביתר זהירות ופיקוח כדי שלא ישנו מקרים כאלה.

הי"ד ש. ארבל-אלמוזלינו: אין ספק שבציבור ישנה רגישות מסוימת לנושא של מוטד, טוהר מידות ונקיון כפיים. זו רגישות חיובית ואני ואנוי לאותה חברה שלא תהיה בה רגישות זו. את הרגישות הזאת צריך לכוון לאפיק החיובי ביותר.

כאשר הועלתה ההצעה לסדר-היום בנושא זה הייתי בין אלה שהתנגדו להורידו מסדר היום. אם יש מקרה כזה צריך להוקיע אותו ולעשות הכל כדי שמקרים כאלה לא יקרו שנית ולכן תמכתי שהוא ידון בוועדה.

אני מקבלת ותומכת בדברים שנאמרו על-ידי חברי הכנסת, שלפעמים יש הגזמות כשבמילים למקרה זה או אחד או לאיש זה או אחד ויש שנאחזים בקטנות ובהם החסידים, כי אילו היו מחפשים את השחיתות הגדולה ואלים מכרונם את הזקוקים ועליה שמים את הדגש, יתכן שהיינו יוצאים נשכרים יותר. מכל מקום, בוודאי אין הצדקה לזלזל בקטנות, כי אם נזלזל בהם יש סכנה שזלזול גם בדברים חמורים יותר. לכן צריך לעקור שליטה מן השורש גם כאשר מדובר במסגה קטן. לשליחי ציבור אסור "להתחלק", הם צריכים לבדוק את עצמם יום יום.

א. מויאל: בעיני מר ורד מוחזק כאדם יש שקרה לו אסון.

י. בן-מאיר: כל פשע הוא אסון.

א. מויאל: יש אנשים שאולי מקצועם להיות נוכלים צערה שמר ורד הוא אדם שקרה לו אסון.

ע. נרקיס: חבר-הכנסת מויאל מתכוון לכך שמר ורד איננו מועד.

א. מויאל: הוא לא בחזקת מושחת.

הי"ד ש. ארבל-אלמוזלינו: תפקידנו לא היה לנתח את האופי של מר ורד. מכל מקום, במקרה שקרה אין לנהוג בסלחנות.

א. מויאל: לא דיברתי על סלחנות לגבי המקרה, שאותו אני מגנה.

י. בן-מאיר: צריך לגנות גם את מי שעשה אותו, כי אחרת אין גינוי למעשה.

הי"ד ש. ארבל-אלמוזלינו: יש אצלנו חוררון שצריך להסירו ולהחזיר לעצמנו את הסומק, שנתבייש לעשות מעשים שחדלנו להתבייש בהם. אם תהיה רגישות כזו - טוב יהיה לנו.

אני מאמינה כי במקרה שאנחנו דנים אין בו כדי להטיל דופי בעבודה החשובה והמסודה של העובדים במגבות על כל שלושתיהם. הם עושים עבודה נפלאה במשך כל השנים. לצד זאת עוצדה זו ולאחר דברי החברים, שהושמעו כאן, ומתוך מחשבה שהדיון שלנו היה מסוגל אני סבורה שאנחנו יכולים לסכם וברשותכם אקרא את הצעתי:

1. הוועדה רשמה לפנייה את פסק-הדין של בית-הדין המשמעותי לעובדי ההסתדרות הציונית העולמית, שהוצא על-ידי השופטים ראובן שרי - יו"ר, צבי שווארץ, ראובן אגמון.

2. הוועדה מביעה את הערכתה לעובדים של הסוכנות היהודית, העוסקים בקליטת העלייה במסידות ובנאמנות ומביעה את צערה על המקרה החריג שאירע ואשר היה בו כדי לפגוע בשמה הטוב של הסוכנות היהודית.

3. הוועדה רואה בחומרה תופעות מסוג זה, מוקיעה ומגנה את המעשה ומביעה את דעתה כי כל שליח ציבור נתבע לשמור על טוהר מידות ונקיון כפיים ולהקפיד על מילוי הוראות במסגרת מילוי תפקידו. יחד עם זאת אין לעשות הכללות וליצור אווירה ציבורית המטילה דופי בכלל שליחי הציבור. יש צורך ליטר עירנות ופיקוח.

4. הוועדה רשמה לפנייה הודעת סר עוזי נרקיס, מנכ"ל מחלקת העלייה והקליטה של הסוכנות, אשר מסר כי הנהלת הסוכנות היהודית קובעת הוראות ברורות בכל הקשור עם נוהלים למקרה הצורה של שימוש במתקנים שלה, המיועדים לקליטת העולים ולאכלוס אנשים שאינם עולים, הכל בהתאם לנקבע בפסק-הדין. נוהלים אלה ימנעו הישנות מצבים שהיה בהם מכשול אף בדרכם של טובים.

י. בן-מאיר: במסעיך 1 צריך לציין "בענין זה".

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני מוכנה לציין זאת.

דצונני להודות שוב לאנשי הסוכנות. אני מאחלת לסוכנות ולעצמנו שידברו עולים ושנוכל לקלוט אותם באווירה טובה ונקיה.

הרכב ועדת משנה לתכנית החומש לשיכון

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: חבר-הכנסת יצחק מודעי העלה הצעה לסדר-היום בדבר תכנית החומש לשיכון והשפעותיה על החיים בישראל. מליאת הכנסת החליטה להעבירה לדיון בוועדה והוחלט על ועדה משותפת לוועדת הפנים ולוועדת העבודה בראשות יושב-ראש ועדת העבודה. הוועדה המשותפת תמנה עשרה חברים - חמישה מוועדת הפנים וחמישה מוועדת העבודה. חברי ועדת הפנים בוועדה המשותפת הם חברי הכנסת י. בארי, א. גיבלבר, א. הרליץ, א. ורדיגר וב.צ. קשת. יושב-ראש ועדת הפנים מנקש להיות משקיף ואני בעניית לבקשתו בדצון.

ה ו ח ל ט: חברי ועדת העבודה בוועדה המשותפת הם: א. אבטבי, י.ז. אמיר, פ. גרופר או א. דיציאן, ס. כהן וח. שמעוני.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: את ישיבות הוועדה המשותפת נצטרך לקיים ביום שני בשבוע בשעות הערב. אדבר על כך עם יושב-ראש הכנסת. עדיין אינני קובעת שעה שבה תתקיים הישיבה, אבל היא תתקיים בשעות הערב, אולי בשעה שמונה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.50.